

נושא בדף היומי

י"ל ע"י 'שערי הוראה' המפעל העולמי להפצת תורה והוראה

ע"ש
הרה"ח
ר' אפרים חיים
הלוי קלוין
ד"ר

גליון ט' תשע"ג

פרשת האזינו - סוכות | מסכת ברכות

ברכות דף ס' ע"א

בנוסף הברכה 'להתעטף' בציצית, וכמה נפק"מ לדינא

מאת הרב מנחם מנדל שמרלר שליט"א

בסוגיין (דף ס:) "כי מעטף בציצית לימא, ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף בציצית", וכנוסח הזה יש בתוספתא (ברכות פ"ו, ט"ו), וכ"פ הרמב"ם (הלכות ציצית פ"ג ה"ח). והנה בראשונים מצאנו כמה דקדוקי הלכה הנלמדים מנוסח הברכה "להתעטף", במאמר דלהלן נדון בכמה מהם.

א. מצות ציצית משעת עיטוף או כשמעוטף

ביבמות (דף ז:) אמרינן משמיה דרבה דיש כח ביד חכמים לעקור מהתורה היכא שהוא בשב ואל תעשה, ובין הדברים שם מנו 'סדין בציצית', והיינו הא דמנחות (מ) דסדין אע"פ דמדאורייתא שרי בשעטנו, ורבנן גזרו משום כסות לילה והוי כלאים שלא במקום מצוה ואסור. [ואם גם לוקה בכה"ג ע"י בזה בספר האשכול הלכות ציצית שהביא פלו' הראשונים]. והתוס' שם (ד"ה כולהו) תמהו אמאי חשיב סדין בציצית לשב ואל תעשה, והלא מתעטף בו, ור"י ס"ל דאכן אין מצוה וחובת ציצית עד שיהיה מעוטף, אבל בשעת העיטוף עצמו אינו חיוב, ועל כן נחשב לשב ואל תעשה בשעה שמתחייב בציצית. אלא שהתוס' סיימו שם דמלשון הגמ' הכא דמברך "להתעטף" משמע דכבר בשעת עיטוף יש מצוה וחיוב.

והתוספות הרא"ש ביבמות שם גם הביא דחיית התוס' מסוגיין אלא שכתב דאין זה קשה כ"כ על ר"י, די"ל דמה שמברך להתעטף פירושו להיות מעוטף בציצית ומשום דמברך עובר לעשייתו צריך לברך להתעטף, והמשיך בתוס' הרא"ש, דמכאן הורה ריצב"א דאם נפסק לאדם ציצית בשבת או ביו"ט יכול להתעטף בטליתו אפי' לכתחילה, משום דאין עליו חיוב עד שמעוטף, "א"כ דוקא בחול אסור ללבוש בלא ציצית שהוא מחויב לעשות ציצית כשילבשו, אבל בשבת ויו"ט דאי אפשר לעשותו, ובשעת עיטוף ליכא עבירה, גם אין עבירה שהוא מעוטף בלא ציצית דא"א לעשותו", ע"כ. וכדבריו תמצא גם בשיטמ"ק במנחות (לז: אות ה). הרי בדברי הרא"ש דרק אם בשעת העיטוף אינו מחויב מותר בשבת כשא"א לקשור ציצית, אבל אם ניזיל כפשטות הלשון בסוגיין 'להתעטף' וכפי הבנת התוס', דהעיטוף עצמו הוא מצוה, א"כ יהיה אסור בשבת.

ובזה יש לראות האיך ההלכה הן לענין לשון הברכה והן לענין שבת, דהנה המחבר (סי' ח' סעי' ה) פסק לענין נוסח הברכה 'מברך להתעטף בציצית', והיינו כבסוגיין. ולענין שבת (סי' יג סעי' ג) פסק המחבר 'אם נודע לו בשבת כשהוא בכרמלית שהטלית שעליו פסול, לא יסירנו מעליו עד שיגיע לביתו, דגדול כבוד הבריות' וגם הרמ"א הוסיף שם דה"ה אם נפסק אחד מהציצית ומתבייש לישב בלא טלית, דיוכל ללבוש בלא ברכה "מכח כבוד הבריות". הרי משמע הן מהמחבר והן מהרמ"א דאין ההיתר בשבת דוגמת היתר הריצב"א אלא משום כבוד הבריות, ובפשטות היה אפשר לומר דהוא לשיטתו שפסק דמברך להתעטף ויש מצוה וחיוב אף בשעת עיטוף ועל כן הביא היתר דכבוד הבריות, אלא דהמעין שם בעקרי הדברים יראה דלהיפך, הלכה זו דכבוד הבריות נגזרת מדינא דר"י שאין חיוב בשעת עיטוף.

ב. נפסק הציצית בשבת אם יכול להמשיך ללבשו

דהנה המרדכי בהלכות קטנות (סי' תקמ"ד) הביא דעת ה"ר שלמה מדרווי"ש שאם נפסק לו חוט של הטלית בשבת אסור ללבשו עד שיתקנו למוצ"ש, ואם לובשו עובר בעשה, והשיב עליו ר"י דליתיה, דמוכח בגמ' (מנחות ז:) דאי"צ לפשטו בכרמלית דרבנן, והטעם דאין חיוב ציצית על הבגד ואין איסור ללבשו, אלא שיש חיוב להטיל ציצית על בגד אחת שלבוש בו, וא"כ בשעת לבישה אינו איסור, ועל כן אין לאסור בשבת כשאינו יכול להטיל בו ציצית, ע"כ. והוא לכאורה ממש כדברי הריצב"א הנ"ל. והביאו הב"י (או"ח סי' יג) והביא שם מתשובות אשכנזיות (תשו' מהר"ם, דפוס פראג, סי' רפ"ז) דאם נפסלו ציציותיו בשבת ומתבייש שלא לשבת בין הקהל, אפשר דמותר להתעטף בו בלא ברכה דגדול כבוד הבריות. ובדרכ"מ שם כתב "ולי נראה דברי התשובה בשבת כדברי ר"י ולכן אין לשנות לישוב בלא ציצית, אבל בחול שאם לובשו בלא ציצית עובר בעשה אין ללבשו, דאין כבוד הבריות דוחה עשה שבתורה, כן נראה לי, וכן ראיתי רבים שנהגו ללבוש בשבת בביהכ"נ טלית שלא היה מצוייץ כהלכתו מפני כבוד הבריות, והיה להם גם ארבע כנפות קטן מתחת לצאת בו ידי ברכת ציצית", הרי שהדרכי משה שילב טעם ר"י וטעם דכבוד הבריות, וכן הוא ברמ"א הנזכר.

וביאר המג"א (שם סק"ח) דאף לר"י שאין איסור להתעטף בטלית בלא ציצית והחיוב חל רק כשלבוש, מ"מ מודי דאסור להתעטף בו עכ"פ מדרבנן, ולזה בעי לטעם דכבוד הבריות להתירו לכתחילה, ועפי"ז כתב דה"ה בחול אם הוא גנאי גדול לפשטו דאי"צ דהוא שב ואל תעשה במקום כבוד הבריות. וזה דלא כדברי ריצב"א הנזכרים שהבין בדעת ר"י דאף לכתחילה שרי, עי' בדבריו שהובאו לעיל. ואכן העולת תמיד והט"ז שם הבינו בדעת ר"י דלא רק שאין איסור, אלא שרי לכתחילה להתעטף בטלית בלא ציצית, ורק כשעליו יש לו חיוב הטלת ציצית, ומה שכתב המג"א דההיתר מבוסס על כבוד הבריות חלקו עליו, וס"ל דההיתר הוא משום דבשבת א"א לעשות ציצית, וכמו שמבואר בלשון ר"י, ועל כן בחול אין היתר זה דהרי בידו לקיים מצות ציצית, ומזה תמה הט"ז למה הוצרך הרמ"א ליתן הטעם משום כבוד הבריות דהא ר"י התירו בלא"ה משום דא"א להטיל ציצית והוא שב ואל תעשה, ומסיק דאפשר דכיון שיש חולק על הר"י הכריע הרמ"א כר"י במקום כבוד הבריות. ועי' בשו"ע ר"ר (שם סעי' ו) שפסק כמהג"א דאפי' לר"י יש איסור דרבנן, ומפני שסוף עטיפה זו יביאוהו לאיסור ביטול עשה, ועל כן הוצרך שם להיתר דכבוד הבריות, ע"ש.

ג. מתי לברך עובר לעשייתו

ועפ"י דעת המג"א והשו"ע ר"ר דאף לר"י יש עכ"פ איסור דרבנן להתעטף בטלית בלי ציצית, אמרתי לבאר בזה מה דקשה לכאורה לדעת ר"י ודעימיה הסוברים דאין חיוב בשעת עטיפה א"כ הרי גם אין מצוה, וא"כ צריכים לכאורה לברך אחר העטיפה, דהא קי"ל בכל הברכות מברך עליהם עובר לעשייתו, וכמו לענין תפילין המבואר באו"ח (סי' כ"ז ס"ח, ועי' ש בשו"ע ר"ר סי' ז). ובאמת דהשאגת אריה (סי' לב) כתב דלפי ר"י יברך אחר העטיפה, ע"ש. אמנם צ"ע לדין דקי"ל דמברך קודם העיטוף, ומנגד קי"ל כר"י כמבואר, דהא אינו עובר לעשייתו. אלא דע"פ המג"א והשו"ע ר"ר דגם לר"י יש איסור דרבנן להתעטף בלא ציצית, א"כ יש לומר דה"ה דיש מצוה אם מתעטף ויש עליו ציצית, כי עיטוף זה סופו להביאו לידי מצות עשה דציצית, וכע"ז ממש מצינו בגמ' ב"מ (דף ל:) דכהן המוצא אבידה בבית הקברות חשיב עשה דוחה ל"ת דהעשה והל"ת בעידיניה, ואף דלכאורה אין מצות השבת אבידה כי אם כשיחזירו לבעליו, ועכשיו נטמא, מ"מ כבר ביאר שם הנימוק"י בשם הר"ן דכיון דלקיחת האבידה הוא עיסוק הכרחי בקיום העשה חשיב גם כעת למקיים עשה [וע"ש גם דעת החולקים על סברא זו]. וא"כ י"ל דה"ה הכא דכיון דאי אפשר לקיים ציצית בלא עיטוף הו"ל חלק מהמצוה, וא"כ שפיר מברכין לפני העיטוף, והוי שפיר עובר לעשייתו שזהו תחילת קיום המצוה.

ועי' בשו"ת נוב"י (מהדו"ת אה"ע סי' קמא ד"ה אמנם) דכבר הביא דברי הר"ן הנ"ל לענין ציצית, שתמה שם על דעת ר"י דאם אין חיוב בשעת העיטוף, האיך הותר כלאים בציצית הא אינו בעידיניה, ולהדיא מבואר בגמ' בשבת (קלב: ובביצה ח:) דהם בעידיניה, וכתב דאלא לדברי הנימוק"י בשם הר"ן מבואר היטב דאף דאין חיוב ציצית בשעת העיטוף מ"מ יש כבר עשה מפני שעוסק בעשה. וכן משמע בטורי אבן בחגיגה (ב: בתוד"ה לישא), ודומה לדרך זה נמצא בקובץ הערות (סי' כ"ט סקכ"ז) ע"ש. וגם באמרי בינה (סי' א' ד"ה כיון) דן לענין הברכה שעליו לברך לדעת הר"י, וכתב דאף לר"י יברך קודם עיטוף, דמחויב להטיל בו ציצית קודם עיטוף דאל"כ יבטל עשה,

ע"ש. [ויש עוד סמך כזה, בשו"ת ארץ צבי (ח"א סי' י"ז) חידש דקטן המתגדל תוך ימי ספירת העומר, יש עליו חיוב מה"ת בקטנותו לספור, דכיון דבלא זה לא יוכל לקיים המצוה כשיגדיל, רמיה עליה חיוב כבר בקטנותו כדי שיוכל לקיים המצוה בגדלותו, והביא ראיה לדבריו מהא דבן סורר ומורה נידון ע"ש סופו, ע"ש. הרי גם מבואר בדבריו דכל שההכנה למצוה היא הכרחית לקיומו גם הוא מצוה מה"ת], אמנם לפי כ"ז נתחדש דלא רק שיש מצוה דרבנן על המתעטף [כמו שהיה אפשר לדקדק ממג"א ושועה"ר דיש מצוה דרבנן כשם שיש איסור דרבנן], אלא אפי' מצוה מה"ת יש על המתעטף אף לדעת ר"י וסייעתו.

ומדאיתנין להכי יש ליישב עוד מה דקשה לכאורה לדעת ר"י דחשיב למצות ציצית לשב ואל תעשה, א"כ האיק אפשר כלל לברך על העטיפה, הלא ידוע דאין מברכין על מצוה שאין בו מעשה וכמו שמבואר ברשב"א (ח"א סי' יח) דאין מברכין על השמטת כספים כי אין בו מעשה, וכן הוא בב"י (בסי' תמ"ב) דאין מברכין על ביטול חמץ שהוא בלב, ואין מברכין רק במצוה שיש בו מעשה, א"כ אמאי בציצית צריך לברך לר"י, אמנם זה אינו קשה כ"כ, א. די"ל דאף לר"י יש בו מעשה דהא צריך להטיל בו ציצית, אלא שמצד האיסור כשלא הטיל הוא שב ואל תעשה, אלא דעדיין יש לדון בזה משום דכשכבר הטיל ציצית ונתעטף גם יהיה צריך לברך, וזה לר"י ממש אין בו מעשה. ב. אלא שגם בזה יש לומר דעכ"פ אינו דומה לביטול חמץ שאין כלל מעשה, משא"כ הכא שיש מעשה לבישה אלא שאין המצוה חלה רק אח"כ, ובזה מברכין. מ"מ לדברינו הנ"ל דגם לר"י יש מצוה בעיטוף א"כ לא קשה מידי, דשפיר יש מעשה, והרי זה דומה למש"כ בשו"ת הגרעק"א (ח"א סי' ל) דמה שמצינו בתרומה שמברך אף דיוצא במחשבה, ומה נשתנה מביטול חמץ, אלא דשאני תרומה שהוא דבר שאין בו מעשה אבל הוא יביאו לידי מעשה נתינה לכהן, ועל כן חשיב מעתה ליש בו מעשה, וא"כ ה"ה הכא דאף שאין בו מעשה, מ"מ בא ע"י מעשה, ולא זו בלבד אלא שאף בהמעשה הזה יש כבר מצוה כמבואר, ובזה שפיר מברכין. [ובעיקר קושיית הרעק"א מתרומה עי' אמרי בינה בה' שבת (סי' כ) ושו"מ מהדו"ב (ח"ב סי' פו) ושו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סי' ו) מש"כ בזה, ואכ"מ].

ואם כנים אנחנו דיש מצוה גם לדעת ר"י בשעת העיטוף [עכ"פ מדרבנן, כמו האיסור להמג"א ושועה"ר], יש לדחות גם ראיית האחרונים מלשונות ברמב"ם דמשמע מדבריו דס"ל דלא כר"י אלא שחייב כבר בשעת עיטוף, והוכיחו כן ממש"כ (פ"ג ציצית ה"י) 'יטיל ציצית ואח"כ יתכסה בה' וכתב החמד משה (או"ח סי' ח) דמשמע דס"ל דאסור אפי' להתעטף כשהוא בלא ציצית, אמנם להמג"א והשועה"ר אין ראיה, דכתב כן מפני שיש עכ"פ איסור דרבנן. וכן ממש"כ הרמב"ם (שם ה"ח) 'מברך עליה קודם שיתעטף', דמשמע שהעיטוף הוא החיוב עי' תהל"ד (סי' ח סק"א), אך להמבואר אין ראיה דהא עכ"פ יש מצוה בהעיטוף, וכן אין ראיה לפי"ז מדברי הרמב"ם (שם) 'מפני שסוף המצוה שיתעטף בה' ולא כתב שיהיה מעוטף, דע"פ הנ"ל עכ"פ מתחלת המצוה בהעיטוף. ואכן עי' בהקדמת הפרמ"ג להלכות ציצית (ד"ה ויש) שדחה ראיית האחרונים מהרמב"ם, ע"ש ועי' מש"כ (סי' יג א"א סק"ח), וע"ע בזה בפתח הדביר (סי' יג) וחתן סופר (סי' כד), וע"ע באמרי בינה (סי' א' ד"ה אולם).

ד. במה שנוהגים להתעטף בטלית בלא תכלת

והנה בשאג"א (סי' לב) כתב לתמוה תמיה גדולה על מה שאנו נוהגין האידנא להתעטף בטלית שאין בו תכלת, דאף דמבואר במנחות (לח) דאין התכלת מעכב, מ"מ הרי בשעה שמתעטף מבטל מצות עשה דתכלת, ובשלמא להמרדכי ור"י שהוא בשב ואל תעשה לק"מ דכיון דאין תכלת הרי הוא כבשבת דשרי לבטל העשה בשב ואל תעשה, אך לר"ש מדרו"י"ש דהחיוב משעת העטיפה, א"כ הרי הוא קום ועשה לבטל מצות תכלת והאיך הותר, והביא מזה ראיה לדעת המרדכי ור"י. אמנם הגרי"פ פערלא (עשה ז) הביא תמיה זו בשם הפר"מ, ושהוא יישוב דממה שאמרו במנחות דאין התכלת מעכב, למדנו דשרי לכתחילה ללבשו כך. אלא שהגרי"פ העיר עליו דאינו תשובה, דאינו מוכרח חידוש זה. ועל כן תירץ שם דמשמע במנחות (לט) דעשה דחוטי הלבן שבציצית חמורה יותר מעשה דהתכלת, וא"כ עשה דלבן דוחה לעשה דתכלת, ועל כן שרי האידנא. אמנם עי' בשאג"א שם שהביא דא"א לומר כן דהא אין עשה דוחה עשה, ע"ש.

ה. בטעם שצריך לבדוק ציציותיו בכל יום

עוד נפק"מ לדינא יש אם החיוב משעת עיטוף או משעת שמעוטף, והוא במה שמבואר בשו"ע (סי' ח' ס"ט) דיש לבדוק הציצית בכל יום קודם העיטוף, והטעם משום שלא יהיה ברכה לבטלה אם ימצאו פסול אח"כ, ומקורו מדברי הרא"ש בהלכות קטנות סוף הלכות ציצית (נדפ' בסוף מסכת מנחות). אמנם הב"ח והמג"א שם נתנו טעם אחר, דלא רק משום חשש ברכה לבטלה אלא משום חשש איסור ביטול עשה דציצית לכשיתעטף וימצא פסול, ע"ש. אולם הט"ז החזיק בשיטת המחבר דכל טעם הבדיקה הוא משום הברכה, ונימוקו עימו, דעל עצם מצות ציצית סמכינן על החזקה וכבכל התורה, ורק לענין ברכה החמירו שלא לסמוך על החזקה לחומרת ברכה לבטלה. ובביאור החומרא דברכה לבטלה ע"ש במחצית השקל שכתב דלדעת הרמב"ם (פ"א מברכות הט"ו) הוי ברכה לבטלה איסור לאו ועל כן חמור מציצית שהוא עשה, אך לדעת התוספות (ר"ה לג' ד"ה הא) הסוברים שברכה לבטלה אינו כי אם מדרבנן, א"כ צ"ל דהט"ז סובר דאעפ"כ חמור מציצית דציצית הוא רק איסור דשב ואל תעשה ועל כן סומכינן אחזקה, משא"כ איסור ברכה לבטלה אף שהוא דרבנן הרי הוא בקום ועשה ובזה לא סמכינן אחזקה, [עוד ביאור בחומרת ברכה לבטלה להט"ז עי' בשו"ת מהר"י שטייף (סי' רל"ז) ובארצות החיים להמלבי"ם (סי' ח') ואכ"מ]. אמנם כל זה נכון אם אמנם מצות ציצית אינה חלה עד אחר העיטוף וכדעת ר"י, דאז שייך לומר שהוא שב ואל תעשה, אך לדעת הר"ש מדרוי"ש הרי גם ציצית הוא בקום ועשה, א"כ ודאי דלא נוכל לומר לשיטתו דצריך לבדוק רק משום הברכה אלא צ"ל כהמג"א דגם משום ביטול מצות ציצית צריך לבדוק, ונפק"מ זה יצא לי מדברי הבית הלוי (בסוף בראשית) שכתב שם דטעם דברכה לבטלה שייך רק לדעת ר"י, אמנם הוא אזיל שם בדרך שונה, דלר"ש מדרוי"ש יכול לבדוק גם אחר הברכה, ורק לר"י צריך לבדוק דוקא קודם ברכה, ע"ש, אך גם בלא חידוש זה יש לומר כנ"ל דיהיה נפק"מ בין ר"י לר"ש בטעם חובת הבדיקה.

[יש להוסיף ולפלפל דהמג"א והט"ז לשיטתו, דלעיל הרחבנו דמדברי המג"א שיש איסור מדרבנן להתעטף בטלית שאינה מצוייצת כהלכתה אף לר"י, ועל כן הוכרח לפרש הכא דגם משום חובת ציצית צריך לבדוק, דהרי הוא נמי איסור דרבנן בקום ועשה כמו ברכה לבטלה להתוס'. משא"כ הט"ז שם דסובר דאין איסור כלל לר"י להתעטף בטלית שאינה מצוייצת, על כן שפיר יכול לחלק דציצית בשב ואל תעשה וברכה לבטלה בקום ועשה, ודו"ק].

אמנם דע דיש הרבה נפק"מ לדינא בין טעם המג"א לטעם הט"ז, הראשונה כתב המשנ"ב (סי' ח' סקכ"ב) כשלוש כמה ציציות אם צריך לבדוק כולם, דאם האיסור רק משום ברכה סגי באחת, משא"כ להמג"א, וכן כתב שם לענין הלוש טליתו משך היום וחוזר ומלבישו, דאין שייך איסור ברכה לבטלה, כי אי"צ לברך, ועי' שו"ת מנח"י (ח"י סי' מ"א) שדן בדבריו, והוסיף דא"כ ה"ה השואל טלית חבירו שאי"צ לברך. וכן אם שכח לברך קודם עיטוף אם צריך לבדוק עכ"פ אח"כ. וכן אם צריך לבדוק גם במקום הנקב ע"ש בפרמ"ג (משב"ז סק"ח) ובתה"ל"ד (סי' ח' סק"ד) ומשנ"ב שם. ועוד נפק"מ עי' בהגה' רעק"א (שם סק"ז) לענין מתנה ע"מ להחזיר בטלית, ועי' בשו"ת מנח"י שם שכתב שבזה יש לתלות אם צריך לבדוק גם הד' מינים כל יום בסוכות, וכן לענין אם צריך לבדוק גם בשבת כתב בשו"ת כתב סופר (או"ח סי' ה') שהוא תלוי בפלו' מג"א וט"ז, ע"ש. וע"ע בשו"ת דברי יציב (ח"ו סי' ב') ביאור בכל פלו' המג"א והט"ז. וע"ע בשו"ת בית שער (או"ח סי' ו') ובשו"ת מהרש"ג (ח"ג סי' כח) ושו"ת הר צבי (ח"א סי' ח').

ו. אם יש חובת הידור על הבגד

באחרונים מצאתי עוד חידוש לדעת ר"י שאין חיוב בשעת עטיפה, אלא דכשמעוטף חייב להטיל בה ציצית, א"כ הרי דלדעתו אין תורת מצוה על הבגד - הטלית עצמו, כי אף שמתעטף בו אין חיובו אלא להטיל ציצית, משא"כ לר"ש וסייעתו דאפי' בעיטוף יש חיוב ומצוה, א"כ הרי גם עצם הטלית הוא חלק מהמצוה שבו מתעטף. ונפק"מ נתנו לענין אם יש חיוב הידור ונוי גם על הטלית עצמו או רק על הפתילים. דהנה רש"י בב"ק (ט: ד"ה בהידור) כ' שיש מצוה בטלית נאה, וכ"ד רבים מהראשונים הלא הם, הרא"ש (סוכה פ"ג סי' יב) והרי"ף (סוכה פ"ג) ויש"ש בב"ק שם ובספר חסידים (סי' קכ"ט), וכמו שפסקו לדינא המג"א השועה"ר ומשנ"ב (בריש סי' כ"ד) דיש הידור בטלית נאה, אמנם בדבר אברהם (ח"ב סי' כ"ה סק"ג) תמה מה מצוה יש בהטלית שצריך לדאוג לנויה, אך להאמור מובן דכיון דלר"ש אף העיטוף מצוה, וזה נעשה בהטלית על כן הוא גם חלק מהמצוה, אמנם

להאמור לעיל דאף לר"י יש מצוה עכ"פ בעיטוף (כדלעיל בהרחבה), א"כ גם הוא יודה דיש הידור מצוה בהטלית עצמו.

ועי' בשו"ת חכם צבי (סי' מה ד"ה ומה) שכתב לדבר פשוט שיש הידור בטלית נאה, והביאו בגליוני הש"ס להגר"י ענגיל (שבת כב. ד"ה מתירין) ותמה עליו "ויל"ע קצת, דלכאורה נראה דאין בטלית משום הידור מצוה כלל, כיון שאין הוא החפץ של מצוה כלל רק הציצית", אלא שאח"כ הביא דברי הרי"ף הנ"ל שגרס דגם בטלית יש הידור, והעיר דאולם בגמ' שבת (קלג:) בסוגיא דהידור מצוה לא נזכר טלית נאה אלא רק ציצית נאה, וכן הוא בירושלמי פאה (פ"א ה"א), ע"ש. ויעויין בשו"ת בית יצחק (או"ח סי' ז) שכתב שם לעניין מללה"נ דודאי דאין גוף הבגד מצוה, וע"ש מה שהביא בשם ברית אברהם (או"ח סי' ג) מענין זה, אמנם מרן זי"ע בשו"ת דברי יציב (ח"ז סי' א) הביא דבריהם, וכתב דעדיין יש להבין דגם בטלית יש מצוה, ע"ש דעל כן שפיר י"ל בזה מללה"נ. ועי' בשו"מ (מהדו"ג ח"ג ל"ג) דס"ל שהוא פלוגתא בין רש"י לתוס', ועי' באריכות שפרס ע"ז בשד"ח (כללים מע' ז כלל יב) ושו"ת מהרש"ם (ח"ה סי' סא) ושו"ת בית שלמה (או"ח סי' ו), ועי' פלא יועץ (ערך ציצית) שכתב 'צריך ליזהר לקיים זה קלי ואנוהו בטלית נאה, שאם מלובש בגדים נאים והטלית קרוע ובלוי, הלא יבוש בעוה"ז ויכלם לעוה"ב וכדי בזיון וקצף'.

ז. ציצית חובת גברא או חובת טלית

עוד הכיחו הראשונים מנוסח הברכה שבסוגיין, לענין פלוגתת האמוראים במנחות (מא.) אם מצות ציצית היא חובת גברא או חובת טלית, והתוס' ביבמות שם (הובא בריש הדברים) הוכיחו מסוגיין דנוסח הברכה "להתעטף" מוכיח דנקטינן לדינא דחובת גברא הוא, וכן הוכיח בה"ג (סי' כז) מסוגיין, הביאו התוס' בערכין (ב: ד"ה היודע), ובהעמק שאלה (שאלתא קכ"ו סק"ז) כתב ע"ז דכבר יש להוכיח כן כבר מראשית דברי הגמ' בסוגיין 'כי מיעטף בציצית', דמוכח דהמצוה בהגברא המתעטף ולא במצות הטלית שקיומו בשעת הטלת הציצית. אמנם בעל העיטור (ח"ג ציצית שער ג' ח"ב עו.) חולק על ראיית בה"ג, וס"ל דלהלכה חובת טלית הוא, ומה שאמרו בסוגיין דמברך 'להתעטף' היינו משום דלכו"ע יש מצוה גם בעיטוף ועל זה מברך, דאין חובת טלית חלה אלא משום עטיפה דקא מחייב ביה, וע"ע העמק שאלה שם ובמנ"ח (מצו' שפ). ובביאור הפלו' אם הוא חובת גברא או חובת טלית עי' בשו"ת דברי יציב (ח"א סי' ז) מש"כ בזה מרן זי"ע.

לקראת התחלת הש"ס נפתחו מוקדי ההרשמה

קופודיושינג

גלאט פשט

לומדים פשוט לנצל את הזמן

"גלאט פשט" - סדרת תקליטורי שמע (MP3) של שיעורי גמרא הנמסרים בשפה רהוטה וברורה, (אידיש/עברית) ע"י הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א **כל דף גמרא כחצי שעה בלבד**, יעיל לניצול של זמן פנוי (בסיעה וכו').

*הנחלה לאלפי המונים
וקול "מידי אדא"*

- * דיסק - שיעורי "גלאט פשט" על הדף היומי (MP3)
- * מבחן סיכום עצמי על דפי הגמרא

מחיר מנוי 30 ש"ח לחודש כולל משלוח

מוקד המנוי:

02-540-1912

פקס: 02-532-6421, דוא"ל: horaa@enativ.com